

Informatiebrief aan de Raad

097

Zaaknummer: Z/22/71023
Documentnummer: 324115
Datum: Dinsdag 15 november 2021/ verzonden 22 november 2022
Onderwerp: Re-integratie en participatiebeleid 2023-2027 Wassenaar
Bijlage(n): 1. Participatieonderzoek 2021-2022
2. Evaluatie re-integratie en participatiebeleid 2019-2022

Geachte Raad,

Het college biedt de gemeenteraad deze informatiebrief over het nieuwe re-integratie en participatiebeleid 2023-2027 aan. Het doel van deze informatiebrief is om de raad te informeren over de ontwikkelingen over de totstandkoming van nieuw beleid en het introduceren van nieuwe beleidslijnen. Daarnaast wordt het participatieonderzoek, dat een consultant in 2021-2022 heeft uitgevoerd inzake de begeleiding van cliënten met een lange afstand tot de arbeidsmarkt en waarover is verteld tijdens de thema-avond sociaal domein op 5 oktober jl., gedeeld. Ook wordt de definitieve evaluatie van het huidig beleid als bijlage toegevoegd.

Deze informatiebrief is een vervolg op de thema-avond sociaal domein op 5 oktober jl. De beleidskaders die in deze informatiebrief geschetst worden zijn het resultaat van de kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie, landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen en de input van interne en externe partijen. Deze ontwikkelingen zijn reeds uiteengezet in de informatiebrief *evaluatie en ontwikkeling re-integratie en participatiebeleid 2019-2022* d.d. 7 juni 2022.

Huidig beleid (2019-2022)

Ten tijden van het schrijven van het huidig beleid in 2018 kampte de gemeente Leidschendam-Voorburg met een tekort op de BUIG (gebundelde uitkeringen voor gemeenten) van 2 miljoen. Daarnaast had Wassenaar een relatief hoge bijstandspopulatie. Het doel van het huidig beleid is dan ook om de uitstroom naar betaald werk of scholing te verhogen. De methode die hiervoor gebruikt werd, bestond uit het verdelen van de bijstandspopulatie in twee groepen: de re-integratiegroep en de participatiegroep. De re-integratiegroep had een afstand tot de arbeidsmarkt van korter dan twee jaar. De participatiegroep had een afstand tot de arbeidsmarkt van twee jaar of langer. De focus van de inzet van consultants en de instrumenten die zij gebruiken lag op de re-integratiegroep. De participatiegroep werd eenmaal per jaar gesproken.

Het eenmalig per jaar spreken van de participatiegroep is niet optimaal gebleken. Dit is ook gebleken uit de evaluatie. Cliënten die eenmaal per jaar worden gesproken, maken vrijwel nooit stappen naar zelfredzaamheid. Hierdoor wordt hun afstand tot de arbeidsmarkt alleen maar groter. Het participatieonderzoek (bijlage 2) heeft laten zien dat de cliënten binnen de participatiegroep stappen kunnen maken – zelfs naar een betaalde baan – wanneer zij intensievere begeleiding ontvangen. Naast het participatieonderzoek, dat intern is uitgevoerd, is ook gekeken naar het onderzoek van de gemeente Den Haag, genaamd “werkoffensief +500”. Bij dit onderzoek is ook extra begeleiding ingezet op 18.000 cliënten die een langere afstand (>18 maanden) tot de arbeidsmarkt hadden. Dit onderzoek geeft op grote lijnen dezelfde uitkomsten als het participatieonderzoek. Uit de bespreking van de startnotitie is gebleken dat alle drie de gemeenteraden aandacht vragen voor de participatiegroep.

BUIG-budget

De gemeente betaalt de bijstandsuitkeringen (Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz) uit het BUIG-budget. Dit wordt landelijk onder gemeenten verdeeld op basis van een verdeelmodel. Het budget wordt drie keer vastgesteld; voorlopig, nader voorlopig en definitief (met een interval van zes maanden). Tussentijds kan het budget zowel neer- als opwaarts worden bijgesteld.

Met de bekendmaking van de voorlopige budgetten in mei 2022 werd duidelijk dat Leidschendam-Voorburg te maken zou krijgen met een tekort van 1,8 miljoen. Met de bekendmaking van de definitieve budgetten in oktober jl. is dit tekort opgelopen tot 2,1 miljoen. Wassenaar heeft een surplus op het BUIG budget van 1 miljoen in 2022. Voorschoten heeft een tekort van 3 ton. Om goed te kunnen duiden wat de oorzaken zijn van dit tekort is een analyse uitgevoerd. Alhoewel de drie gemeenten dezelfde dienstverlening kennen op het gebied van werk en inkomen, verschilt de toereikendheid van de BUIG budgetten per gemeente dusdanig. Een oorzaak hiervan is het verschil in rekenmodellen dat toegepast wordt op de drie gemeenten door het Rijk. Dit heeft te maken met het inwoneraantal. De analyse laat daarnaast het volgende zien:

- In Leidschendam-Voorburg zitten 103 huishoudens structureel te veel in de bijstand. De cijfers van Voorschoten en Wassenaar laten een positief beeld zien (namelijk 15 huishoudens onder de BUIG-norm in Voorschoten en in Wassenaar 225 huishoudens onder de BUIG-norm (Bron: Rekentool Participatiewet). Dit is voor Wassenaar op dit moment een positief beeld en dit verklaart ook het surplus op de BUIG voor 2022. Echter, dit betekent niet dat dit beeld structureel is. Er bestaat een kans dat de voorlopige budgetten voor 2023 een ander minder rooskleurig beeld laat zien zoals het geval was in Leidschendam-Voorburg;
- Er wordt te weinig gebruik gemaakt van loonkostensubsidie;
- Het percentage cliënten dat parttime werkt ligt lager dan het landelijk niveau, en
- Het aantal genomen maatregelen ligt lager dan het landelijk gemiddelde.

Nieuwe beleidskaders

Het nieuwe re-integratie en participatiebeleid 2023-2027 zal dan ook een nieuwe ambitie kennen, namelijk:

Inwoners uit Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar doen mee via (betaald) werk of participeren naar wat voor hen het maximaal haalbare is.

Dit houdt in dat de focus van het nieuwe beleid niet alleen gaat over de uitstroom maar ook het creëren van de mogelijkheid dat een cliënt een stap naar zelfredzaamheid kan maken. Voorbeelden hiervan zijn uit isolement komen en koffie drinken of wandelen met een vrijwilliger, zelf vrijwilligerswerk doen of parttime werk uitbreiden met een paar uur per week. Dit betekent dat participatieconsulenten een structurele rol krijgen in het nieuwe beleid. Concluderend zal de begeleiding zich niet alleen focussen op “werkfit” worden, maar kijken we ook naar de maatschappelijke begeleiding en baten. Dit wordt “maatschappelijk fit” genoemd. Hierbij krijgt iedereen dezelfde kans om een stap naar zelfredzaamheid te zetten. We kijken daarbij ook naar andere initiatieven binnen het sociaal domein zoals het sport- en preventieakkoord en zoeken de samenwerking waar mogelijk. Een andere vorm van samenwerking is de Wmo. Wanneer de gemeente meer inzet op de participatiegroep, wordt hiermee ook het doel van de Wmo nagestreefd, namelijk het versterken van de zelfredzaamheid van de inwoner en daarmee het behouden van het doen van alledaagse verrichtingen.

Het participatieonderzoek heeft echter ook laten zien dat niet iedere cliënt een stap kan maken; zij participeren al naar wat voor hen het maximaal haalbare is. Daarom wordt opgenomen in de monitoring van het beleid of iemand nog ontwikkelperspectief heeft. Aan de hand hiervan wordt gekeken in welke mate inzet wordt gepleegd op een cliënt. Dit kan verschillen van het monitoren van iemands situatie of intensieve begeleiding i.c.m. de inzet van trajecten.

Naast het bepalen van een doel voor het nieuwe beleid en de bijbehorende monitoring, is ook gekeken naar preventie, de instrumenten (bijv. re-integratietrajecten) die worden ingezet, integraal werken en nazorg/werkbehoud. Hieruit zijn de volgende beleidslijnen naar voren gekomen:

1. Preventief beperken van de (her-)instroom *door* vroegsignalering, veranderingen in de intake algemene bijstand en inzet op nazorg.
2. Bevorderen van duurzame uitstroom *door* een passend aanbod van re-integratietrajecten, het gelijk lopen van de dienstverlening met de economie/conjunctuur en de inzet in de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal.
3. Inzet op participatie en de doorstroom naar re-integratie *door* het vergroten van de inzet op de participatiegroep en het verhogen van de doorstroom.

Een aantal voorbeelden van de acties die onder deze beleidslijnen vallen:

- Afspraken maken en het intensiveren van het netwerk met partners binnen welzijn, het UWV, scholen (Pro/VSO en Mbo-scholen), de arbeidsmarktregio, de MKB en belangrijke grotere werkgevers zoals Duinrell;
- Investeren in de gehele keten: aandacht voor preventie tot en met nazorg en werkbehoud;
- Het verhogen van de inzet van loonkostensubsidie voor kwetsbare doelgroepen;

- Nieuwe aanbesteding re-integratietrajecten met passend aanbod voor de reguliere cliënten alsmede de kwetsbare doelgroepen;
- Het creëren van aanbod en begeleiding voor de participatiegroep, en
- Het herijken van de monitoring en de administratielast voor consultants.

Doelgroepen

Op dit moment krijgen 302 inwoners uit Wassenaar een bijstandsuitkering (november 2022). Daarvan is ongeveer de helft onderdeel van re-integratie, en de andere helft valt onder participatie. Binnen deze groep is gekeken naar kwetsbaarheid van doelgroepen binnen het gehele bijstandsbestand. De volgende doelgroepen komen naar voren met een verhoogde mate van kwetsbaarheid, naast de reguliere cliënten met een bijstandsuitkering:

- Inwoners die de Nederlandse taal onvoldoende vaardig zijn (statushouders en laaggeletterden)
- Jongeren zonder startkwalificatie
- Inwoners met psychische problematiek
- Inwoners met lichamelijke problematiek
- Inwoners met een beperking (doelgroepenregister)
- Ondernemers met verlieslijdende bedrijven

De laatste doelgroep is sinds de coronacrisis beter in beeld gekomen door de ondersteuningsmaatregelen TONK en TOZO, maar het risico is dat deze groep de komende jaren groter zal worden door o.a. stijgende gasprijzen en inflatie. Daarnaast is ongeveer de helft van het gehele cliëntenbestand 50 jaar en ouder. In het beleidsplan zal uiteengezet worden welke inzet de komende jaren gepleegd wordt voor elke doelgroep.

Financiën

De inzet op de participatiegroep gaat gepaard met hogere uitgaven. Voorbeelden hiervan zijn meer inzet van re-integratietrajecten, medische keuringen en loonwaardemetingen. Om deze uitgaven te bekostigen, krijgt de gemeente via het gemeentefonds middelen voor het participatiebudget. Deze middelen kunnen worden gebruikt voor iedereen die begeleiding behoeft naar de weg naar werk en/of participatie. Met de verhoogde inzet op participatie is de verwachting dat er volledig gebruik zal worden gemaakt van het participatiebudget.

Waar het Rijk in het verleden gemeenten middelen gaf om een impuls te geven aan de dienstverlening voor een bepaalde doelgroep, wordt dit de laatste jaren steeds meer via de arbeidsmarktregio's gedaan. De regio heeft diverse programma's voor kwetsbare doelgroepen: aanpak banenafspraken, statushouders, jeugdwerkloosheid, de kansrijke sectorenaanpak en het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT). De gemeenten binnen de arbeidsmarktregio maken elk jaar een uitvoeringsplan waarbij aanspraak gemaakt kan worden op de middelen binnen deze programma's. Via deze middelen kan een impuls worden gegeven aan de uitvoering voor specifieke doelgroepen, zoals het inzetten van re-integratietrajecten Individuele Plaatsing en Steun voor cliënten met GGZ-problematiek, alsmede een leerwerkmakelaar voor kwetsbare jongeren.

Met de structurele inzet van participatieconsulenten wordt de doelgroep vergroot van re-integratie naar re-integratie en participatie. Het aantal consulenten blijft echter hetzelfde. Er zijn op dit moment geen extra financiële middelen om het aantal consulenten uit te breiden. Dat betekent dat er binnen het team werkconsulenten een nieuwe balans moet worden gevonden. Dit kan gevolgen hebben voor de uitstroom, aangezien de inzet op participatiecliënten niet alleen maar uitstroom tot gevolg zal hebben, maar vooral de nadruk legt op maatschappelijke baten. De dienstverlening van werk en inkomen is over het algemeen gelijk aan de drie gemeenten. Echter, elke gemeente heeft de mogelijkheid een impuls te geven aan de lokale dienstverlening. Een voorbeeld hierbij zijn twee participatieconsulenten die zich alleen focussen op de wijk Leidschendam-Noord. Deze consulenten worden dan ook via middelen van Leidschendam-Voorburg bekostigd. Een kanttekening hierbij is dat dezelfde systemen gebruikt moeten worden i.v.m. informatiedeling en privacywetgeving.

Tijdspad

Door de analyse van de BUIG heeft het beleidsplan twee maanden vertraging opgelopen. Dat betekent dat het plan in januari wordt besproken in de commissies van de drie gemeenten, waarna het in de raadsvergadering erna wordt geagendeerd.

Datum	Onderwerp
18 januari 2023	Beleidsplan in commissie M&M
31 januari 2023	Beleidsplan in raadsvergadering

Het college verwacht de raad hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en nodigt haar uit deze brief te bespreken in de commissie mens & maatschappij.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

T.N. Kramer ,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.